

Bogusław Tundzios

Nowości w prawie oświatowym

Najważniejsze zmiany dotyczące nowego roku szkolnego to tzw. ustawa przedszkolna oraz zmiany w zasadach sprawowania nadzoru pedagogicznego.

1. Ustawę przedszkolną, czyli nowelizację ustawy o systemie oświaty prezydent podpisał 26 czerwca 2013 i czeka ona obecnie na opublikowanie.

Intencją MEN jest systematyczne zwiększanie dostępności wychowania przedszkolnego oraz zapewnienie wszystkim dzieciom w wieku od 3 do 5 lat miejsca w przedszkolach i innych formach wychowania przedszkolnego. Ponadto ustawa ogranicza wysokość opłat pobieranych od rodziców za korzystanie przez ich dzieci z wychowania przedszkolnego. Proces ten zostanie zakończony 1 września 2017 roku.

Zgodnie z ustawą samorzady będą otrzymywały od września 2013 (do roku 2021) dotację z budżetu państwa (414 złotych w przeliczeniu na każde dziecko w okresie wrzesień – grudzień 2013, zaś na rok 2014: 1242 zł; kwota ta będzie w następnych latach waloryzowana). Dotacja ta ma z jednej strony spowodować obniżenie kosztu pobytu dziecka w przedszkolu (powyżej 5 bezpłatnych ustawowo godzin), z drugiej zaś zwiększanie liczby miejsc w przedszkolach, tak aby w 2017 roku zapewnić je wszystkim chętnym.

Ustawa zobowiązuje gminy do ustalenia dodatkowej opłaty za pobyt dziecka w przedszkolu powyżej 5 godzin nie wyższej niż 1 zł za godzinę. Kwota ta obejmować ma także zajęcia dodatkowe – dotychczas finansowane przez rodziców. Przedszkole nie może więc pobierać żadnych dodatkowych opłat poza kosztami wy-

żywienia oraz pobytu dzieci w przedszkolu powyżej 5 godzin.

Zmiany doprowadzić mają również do wprowadzenia od września 2015 roku prawa do edukacji przedszkolnej dla każdego dziecka 4-letniego, a od września 2017 roku dla każdego trzylatka, oczywiście jeśli rodzice będą zainteresowani posłaniem dziecka do przedszkola. Obowiązkiem gminy będzie przygotowanie odpowiedniej liczby miejsc – w przedszkolu prowadzonym przez gminę lub przez organ niepubliczny, który zdecyduje się przyjąć zasady obowiązujące przedszkola gminne.

Takie niepubliczne przedszkola, które: ustalą darmową podstawę programową, będą pobierać opłatę nie wyższą niż 1 zł za dodatkową godzinę pobytu dziecka, będą prowadzić dokumentację przebiegu nauczania, wychowania i opieki ustaloną dla przedszkoli publicznych, zapewnią liczbę uczniów w oddziale przedszkolnym nieprzekraczającą maksymalnej liczby uczniów w oddziale przedszkola publicznego (25 dzieci), będą mogły od 1 września 2015 roku otrzymać dotację w wysokości 100% kosztów utrzymania dziecka w placówce publicznej.

Pozostałe niepubliczne przedszkola otrzymają 75% dotacji (czyli tyle, ile obecnie). W programie „przedszkola za złotówkę” będą mogły wziąć udział również niepubliczne inne placówki wychowania przedszkolnego. W ich przypadku dotacja wyniesie 50% kosztów utrzymania dziecka w przedszkolu publicznym.

Łyzką dziegciu okazuje się jednak postawa samorządów (przynajmniej niektórych), któ-

rym z wyliczeń wynika, że dotacja jest zbyt niska. Być może Związek Miast Polskich wystąpi w tej sprawie do Trybunału Konstytucyjnego...

2. Ministerstwo Edukacji Narodowej określiło podstawowe kierunki realizacji polityki oświatowej państwa w roku szkolnym 2013/2014:
  - Wspieranie rozwoju dziecka młodszego w związku z obniżeniem wieku realizacji obowiązku szkolnego.
  - Podniesienie jakości kształcenia w szkołach ponadgimnazjalnych.
  - Działania szkoły na rzecz zdrowia i bezpieczeństwa uczniów.
  - Kształcenie uczniów niepełnosprawnych w szkołach ogólnodostępnych.

Ten pięciostronicowy dokument, dostępny m.in. na witrynie MEN¹, obejmuje również tematykę kontroli poszczególnych typów szkół i placówek oraz określa organizację i zakres ewaluacji. Przykładowo, w szkołach podstawowych, gimnazjach, szkołach ponadgimnazjalnych, placówkach kształcenia ustawicznego oraz ośrodkach dokształcania i doskonalenia zawodowego o wymaganiach mówi się odpowiednio:

- *Procesy edukacyjne są zorganizowane w sposób sprzyjający uczeniu się.*
- *Uczniowie nabywają wiadomości i umiejętności określone w podstawie programowej.*
- *Respektowane są normy społeczne.*

W roku szkolnym 2013/2014 monitorowane będą:

- proces wdrażania podstawy programowej kształcenia ogólnego i w zawodach,
- wspieranie szkół przez poradnie psychologiczno-pedagogiczne i placówki doskonalenia nauczycieli w realizacji kształcenia uczniów niepełnosprawnych w szkołach ogólnodostępnych.

3. Kolejna ważna zmiana dotyczy nadzoru pedagogicznego, wydane zostało bowiem długo zapowiadane **ROZPORZĄDZENIE MINISTRA EDUKACJI NARODOWEJ** z dnia 10 maja 2013 roku zmieniające rozporządzenie w sprawie nadzoru pedagogicznego (Dz. U. poz. 560) – część zmian weszła w życie 14 czerwca 2013 roku (m.in. uproszczenie procedur), a część wejdzie 1 września 2013 roku (m.in. zmiany w zakresie wymagań – nowy załącznik do rozporządzenia).

Jak podkreśla resort, celem zmian jest wdrożenie w systemie nadzoru pedagogicznego rozwiązań, przygotowanych na podstawie dotychczasowej praktyki, które zagwarantują jego efektywne sprawowanie. Mówiąc bardziej kolokwialnie, dotychczasowe rozwiązania wdrożone w 2009 chyba nie do końca się sprawdziły – zmiany idą w kierunku pewnego uproszczenia i uelastycznienia procedur nadzoru pedagogicznego, co powinno ułatwić szkołom i placówkom jego sprawowanie. Wyrażając swój prywatny pogląd, oczekuję wciąż na ewaluację bez tzw. literek, ale cóż, to jeszcze nie tym razem...

Najważniejsze zmiany polegają na:

- 1) *modyfikacji wymagań wobec szkół/placówek – nowy załącznik do rozporządzenia wymaga szczegółowej analizy – doprecyzowanie i zmniejszenie liczby wymagań, opisanie ich bez grupowania obszarami*

W związku z tym proponuje się obecnie:

- 12 wymagań wobec szkół/placówek i przedszkoli,
- 11 wymagań wobec młodzieżowych ośrodków wychowawczych, młodzieżowych ośrodków socjoterapii, specjalnych ośrodków szkolno-wychowawczych, ośrodków umożliwiających dzieciom i młodzieży z upośledzeniem umysłowym w stopniu głębokim, a także dzieciom i młodzieży z upośledzeniem umysłowym z niepełnosprawnościami sprzężonymi realizację odpowiednio obowiązku rocznego przygotowania przedszkolnego, obowiązku szkolnego i obowiązku nauki,
- 6 wymagań wobec specjalnych ośrodków wychowawczych oraz placówek zapewniających opiekę i wychowanie uczniom w okresie pobierania nauki poza miejscem stałego zamieszkania,
- 5 wymagań wobec placówek oświatowo-wychowawczych i placówek artystycznych,
- 8 wymagań wobec poradni psychologiczno-pedagogicznych, placówek doskonalenia nauczycieli i bibliotek pedagogicznych.

Przygotowując się do ewaluacji zewnętrznej, należy z pewnością zapoznać się z charakterystykami wymagań na poziomach

¹ http://men.gov.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=5303%3Apodstawowe-kierunki-realizacji-polityki-owiatowej-pastwa-w-roku-szkolnym-20132014&catid=234%3Akadztacenie-i-kadra-nadzor-pedagogiczny&Itemid=294 (dostęp 18.07.2013).

D i B. Mnie ucieszył na razie jeden zapis, wpisujący się w nową koncepcję doskonalenia nauczycieli w załączniku dla szkół podstawowych, gimnazjów czy szkół ponadgimnazjalnych: *Zarządzanie szkołą lub placówką służy jej rozwojowi*, a w charakterystyce na poziomie B: *Dyrektor podejmuje skuteczne działania zapewniające szkole lub placówce wspomaganie zewnętrzne odpowiednie do jej potrzeb*.

- 2) *doprecyzowaniu działań podejmowanych w procesie ewaluacji zewnętrznej, w tym sytuacji, gdy w szkole lub placówce nie działa rada pedagogiczna*

Zakres i harmonogram ewaluacji, a także wyniki i wstępne wnioski z ewaluacji przedstawia się na zebraniu z udziałem dyrektora, nauczycieli i osób niebędących nauczycielami, które realizują zadania statutowe szkoły lub placówki (§ 8 ust. 6 i § 9 ust. 1). Podobnie w przypadku ewaluacji wewnętrznej – wnioski ze sprawowanego nadzoru pedagogicznego (do 31 sierpnia – § 22) oraz przedstawienia przez dyrektora planu nadzoru pedagogicznego (do 15 września roku szkolnego – § 21 ust. 1).

- 3) *doprecyzowaniu terminów wymaganych przy dokonaniu niektórych czynności podejmowanych w ewaluacji zewnętrznej i kontroli*

Raport z ewaluacji całościowej sporządza się w terminie 25 dni roboczych, a z ewaluacji problemowej – w terminie 20 dni roboczych, liczonych od dnia rozpoczęcia w szkole lub placówce czynności ewaluacji zewnętrznej (§ 9 ust. 2a). Dyrektor informuje, w terminie 3 dni roboczych od dnia otrzymania raportu, radę rodziców, samorząd uczniowski i radę szkoły (jeżeli rada taka została utworzona) o zakończeniu ewaluacji zewnętrznej i możliwości zapoznania się z raportem (§ 9 ust. 3b). Zaś w przypadku kontroli, kontrolujący sporządza protokół kontroli w terminie 3 dni roboczych od dnia zakończenia czynności w ramach kontroli planowej w szkole lub placówce, a 7 dni roboczych w ramach kontroli doraźnej (§ 14 ust. 1).

- 4) *rozszerzeniu zakresu danych, które organ nadzoru pedagogicznego będzie zobowiązany zamieścić w planie nadzoru pedagogicznego*

...który poza uwzględnieniem wniosków z nadzoru pedagogicznego sprawowanego w poprzednim roku szkolnym (§ 18 ust. 1) zawierać będzie liczbę ewaluacji całościowych i problemowych oraz zakres ewaluacji problemowych, planowanych w poszczególnych typach szkół i rodzajach placówek, a także liczbę i tematykę kontroli planowanych w poszczególnych typach szkół i rodzajach placówek (§ 18 ust. 2).

- 5) *określeniu zakresu ewaluacji wewnętrznej poprzez wskazanie, iż będzie ona prowadzona w odniesieniu do zagadnień uznanych w szkole lub placówce za istotne w jej działalności (§ 20 ust. 2).*

Ponadto w „słowniczku” (§ 2 pkt 11) pojawia się termin „monitorowanie”, zdefiniowane jako *działanie prowadzone w szkole lub placówce, obejmujące zbieranie i analizę informacji o działalności dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej oraz innej działalności statutowej szkoły lub placówki*. Do prowadzenia monitoringu uprawnieni są wizytatorzy KO.

4. ROZPORZĄDZENIE MINISTRA EDUKACJI NARODOWEJ z dnia 30 kwietnia 2013 roku w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (Dz. U. z 2013 r. poz. 532) weszło w życie 8 maja 2013 roku.

Wg MEN wprowadzone zmiany uwzględniają rekomendacje, prośby, opinie i uwagi osób reprezentujących środowiska nauczycieli, rodziców, dyrektorów przedszkoli, szkół i placówek systemu oświaty, partnerów społecznych, a także przedstawicieli organów sprawujących nadzór pedagogiczny i organów prowadzących szkoły.

Polecam szczegółową analizę nowych zapisów zawartą na witrynie Kuratorium Oświaty w Warszawie w zakładce „Co w prawie piszczy”².

Ukazały się ponadto z tego obszaru tematycznego:

- a) ROZPORZĄDZENIE MINISTRA EDUKACJI NARODOWEJ z dnia 8 marca 2013 roku w sprawie organizacji kształcenia oraz warunków i form realizo-

² http://www.kuratorium.waw.pl/files/f-6104-2-nowa_pomoc_psychologiczno_-_pedagogiczna_z_2013_r.pdf (dostęp 19.07.2013).

- wania specjalnych działań opiekuńczo-wychowawczych w przedszkolach i szkołach specjalnych zorganizowanych w podmiotach leczniczych i jednostkach pomocy społecznej (Dz. U. z 2013 r. poz. 380) – data wejścia w życie: 4 kwietnia 2013,
- b) **ROZPORZĄDZENIE MINISTRA EDUKACJI NARODOWEJ** z dnia 23 kwietnia 2013 roku w sprawie warunków i sposobu organizowania zajęć rewalidacyjno-wychowawczych dla dzieci i młodzieży z upośledzeniem umysłowym w stopniu głębokim (Dz. U. z 2013 r. poz. 529) – data wejścia w życie: 8 maja 2013.
5. Koniecznie trzeba również zwrócić uwagę na **ROZPORZĄDZENIE MINISTRA EDUKACJI NARODOWEJ** z dnia 25 kwietnia 2013 roku zmieniające rozporządzenie w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych (Dz. U. z 2013 r. poz. 520).
- Zmiany odnoszą się do zasad przeprowadzania egzaminów zewnętrznych głównie od roku szkolnego 2014/2015, większość przepisów rozporządzenia wchodzi bowiem w życie 1 września 2014 roku, ale niektóre regulacje będą obowiązywały już od 1 września 2013 roku. Również i tu odsyłam do witryny KO w Warszawie i zakładki „Co w prawie piszczy?”³.
- Nawiasem mówiąc, jest to dwunasta nowelizacja rozporządzenia z 30 kwietnia 2007 roku – chyba przydałby się tekst jednolity...
6. Ponadto opublikowane zostało omówione w poprzednim numerze „Meritum” **ROZPORZĄDZENIE MINISTRA EDUKACJI NARODOWEJ** z dnia 5 marca 2013 roku zmieniające rozporządzenie w sprawie świadectw, dyplomów państwowych i innych druków szkolnych (Dz. U. z 2013 r. poz. 384). Przepisy obowiązują od 5 kwietnia 2013 roku.
7. Odnotujmy również ukazanie się:
- **ROZPORZĄDZENIA MINISTRA EDUKACJI NARODOWEJ** z dnia 28 lutego 2013 roku w sprawie szczegółowych zasad działania publicznych bibliotek pedagogicznych (Dz. U. z 2013 r. poz. 369) – weszło w życie 19 kwietnia 2013 roku. Między innymi wpisano do zadań biblioteki pedagogicznej *organizowanie i prowadzenie wspomagania: a) szkół i placówek w realizacji zadań dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych, w tym w wykorzystywaniu technologii informacyjno-komunikacyjnej, b) bibliotek szkolnych, w tym w zakresie organizacji i zarządzania biblioteką szkolną* (§ 1.2.2).
  - **ROZPORZĄDZENIA MINISTRA EDUKACJI NARODOWEJ** z dnia 1 marca 2013 roku w sprawie ramowego programu szkolenia kandydatów na ekspertów wchodzących w skład komisji egzaminacyjnych i kwalifikacyjnych dla nauczycieli ubiegających się o awans na stopień zawodowy, sposobu prowadzenia listy ekspertów oraz trybu wpisywania i skreślenia ekspertów z listy (Dz. U. z 2013 r. poz. 354) – data wejścia w życie: 16 marca 2013 roku.
8. Warto również przypomnieć, że procedury awansu zawodowego nauczycieli odbywają się już od 27 marca 2013 na podstawie **ROZPORZĄDZENIA MINISTRA EDUKACJI NARODOWEJ** z 1 marca 2013 roku w sprawie uzyskiwania stopni awansu zawodowego nauczycieli (Dz. U. z 2013 r. poz. 393).
- Liczne projekty zmian, w tym w ustawach oświatowych (Karta Nauczyciela!), zostawmy sobie na później – zajmiemy się nimi, gdy staną się one obowiązującymi aktami prawnymi.

Bogusław Tundzios jest nauczycielem konsultantem w Mazowieckim Samorządowym Centrum Doskonalenia Nauczycieli, kierownikiem Wydziału w Radomiu.

³ http://www.kuratorium.waw.pl/files/f-6105-2-oceniecie_2013_r.pdf (dostęp 19.07.2013).